

POSTANOWIENIE

Dnia 26 października 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło (przewodniczący)

SSN Maciej Pacuda

SSN Romualda Spyt (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania J. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Gdańsku

o ustalenie podlegania dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 26 października 2022 r.,

zażalenia ubezpieczonej na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Gdańsku

z dnia 17 lutego 2021 r., sygn. akt III AUa 1089/19,

uchyla zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Gdańsku, postanowieniem z dnia 17 lutego 2021 r., odrzucił skargę kasacyjną odwołującej się J. D. od wyroku tego Sądu z dnia 9 września 2020 r., oddalającego apelację skarżącej od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 11 czerwca 2019 r., w sprawie o dobrowolne ubezpieczenie chorobowe.

W uzasadnieniu postanowienia Sąd Apelacyjny stwierdził, że skarżąca oznaczyła wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 18 000 zł a Sąd Apelacyjny z urzędu ją sprawdził i ustalił na kwotę 130.62 zł, tj. jako sumę składek na dobrowolne ubezpieczenie J. D. za sporny okres od 1 marca 2018 r. do 30

kwietnia 2018 r. Sąd Apelacyjny powołał się na stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w postanowieniu z dnia 8 marca 2017 r., II UZ 80/16, że w sprawie o podleganie dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu, wartość przedmiotu zaskarżenia - warunkująca, na podstawie art. art. 398² § 1 zdanie drugie k.p.c. dopuszczalność skargi kasacyjnej - ustalana jest jako suma składek za sporny okres, nie więcej niż za rok.

Odwołująca się wniosła zażalenie na postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej i zarzuciła naruszenie przepisów prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść zaskarżonego postanowienia:

a) art. 398⁶ § 2 k.p.c. w związku z art. 398² § 1 k.p.c. w związku z art. 19 § 2 k.p.c., polegające na posłużeniu się błędnym kryterium określenia wartości przedmiotu zaskarżenia w postaci sumy składek na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe za sporny okres, a w konsekwencji na odrzuceniu skargi kasacyjnej z uwagi na jej niedopuszczalność, podczas gdy rozpoznawana sprawa ma charakter sprawy o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego, zaś wartość przedmiotu sporu (zaskarżenia) w sprawach o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego albo prawa należy odnosić do świadczeń wynikających z takiego ustalenia, co uzasadniało określenie wartości przedmiotu zaskarżenia na kwotę 18 000 zł, według kryterium wysokości świadczenia (zasiłku macierzyńskiego), który otrzymałaby odwołująca się w przypadku ustalenia podlegania ubezpieczeniu, co w efekcie czyniło skargę kasacyjną dopuszczalną;

b) art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, przez posłużenie się na potrzeby określenia dopuszczalności skargi *ratione valoris* kryterium nieproporcjonalnym oraz noszącym cechy arbitralności, czego skutkiem stało się nieuzasadnione pozbawienie odwołującej się prawa dostępu do sądu kasacyjnego.

Odwołująca się wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości, o skontrolowanie przez Sąd Najwyższy (na podstawie art. 380 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.) postanowienia Sądu Apelacyjnego o ustaleniu wartości przedmiotu zaskarżenia oraz o uznanie, na skutek przeprowadzonej kontroli, że prawidłowo ustalona wartość przedmiotu zaskarżenia wynosi co najmniej 10.000 zł. Wniosła także o rozważenie

przedstawienia powiększonemu składowi Sądu Najwyższego zagadnienia prawnego powstałego w rozpoznawanej sprawie (art. 394¹ § 3 k.p.c. w związku z art. 398¹⁷ § 1 k.p.c.).

Z przedstawionej argumentacji odwołującej się wynika, że - w jej ocenie - w sprawach o dobrowolne podleganie ubezpieczeniu chorobowemu wartość przedmiotu sporu nie może się sprowadzać do wysokości składek na to ubezpieczenie za sporny okres lub za okres 12 miesięcy, gdyż wartość przedmiotu sporu w sprawach o ustalenie istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego albo prawa (także jego treści lub zakresu - art. 189 k.p.c.) należy odnosić do świadczeń wynikających z takiego ustalenia, w tym przypadku - do wysokości zasiłku macierzyńskiego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest uzasadnione.

W orzecnictwie Sądu Najwyższego w sprawach o objęcie dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym przyjmowano niejednolite zasady dotyczące ustalania wartości przedmiotu zaskarżenia dla potrzeb skargi kasacyjnej. Według jednego nurtu orzecznictwa (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 8 marca 2017 r., II UZ 80/16, LEX nr 2261739; z 22 stycznia 2019 r., II UZ 41/18, LEX nr 2609105; z 17 września 2020 r., II UZ 18/20, LEX nr 3054009; z 18 listopada 2020 r., III UK 442/19, LEX nr 3080640) przyjmowano że w sprawie o podleganie dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu wartość przedmiotu zaskarżenia - warunkująca, na podstawie art. 398² § 1 zdanie drugie k.p.c., dopuszczalność skargi kasacyjnej - ustalana jest jako suma składek za sporny okres, nie więcej niż za rok (art. 22 k.p.c.). Natomiast w najnowszym orzeczeniu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 9 września 2021 r., II UZ 6/21, LEX nr 3404215) przyjęto, że w sprawach o objęcie dobrowolnym ubezpieczeniem społecznym wartość przedmiotu zaskarżenia powinna odpowiadać wysokości zasiłku chorobowego za sporny okres.

W związku z przedstawioną rozbieżnością Sąd Najwyższy, w niniejszej sprawie, przekazał do rozpoznania powiększonemu składowi Sądu Najwyższego

następujące zagadnienie prawne: „czy w sprawach z odwołań od decyzji o niepodleganiu dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu (art. 11 ust. 2 ustawy z 11 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych; jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r., poz. 423) wartość przedmiotu zaskarżenia - warunkująca, na podstawie art. 398² § 1 zdanie 2 k.p.c., dopuszczalność skargi kasacyjnej - ustalana jest jako suma składek za sporny okres, nie więcej niż za rok (art. 22 k.p.c.) czy też wartość ta ma odpowiadać wysokości świadczenia z ubezpieczenia chorobowego?”.

W uchwale siedmiu sędziów z dnia 20 stycznia 2022 r., III UZP 8/21 (OSNP 2022 nr 8, poz. 78) Sąd Najwyższy przyjął, że: „W sprawie z odwołania od decyzji organu rentowego o niepodleganiu dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu (art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r. poz. 423) wartość przedmiotu zaskarżenia jest ustalana jako suma świadczeń z ubezpieczenia chorobowego za sporny okres, nie więcej niż za rok (art. 22 k.p.c.)”.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy na mocy art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

(r.g.)

[ms]